

Academia Română
Institutul de Cercetări
Socio-Umane din Craiova
- C.S. Nicolăescu-Plopșor

Muzeul Olteniei Craiova
Secția de Etnografie

CELEBRAREA PAȘTELUI ÎN OLTENIA

OUĂLE ÎNCONDEIATE ȘI SIMBOLISTICA ACESTORA

Coordonatori:

Anca Ceaușescu

Roxana Deca

Craiova, 2024

Volum pentru expoziția organizată în cadrul proiectului „Prezervarea patrimoniului tradițional din Oltenia. O călătorie în moștenirea culturală”.

Autorii articolelor:

Anca Ceaușescu, cercet. șt. III, dr.,
Institutul de Cercetări Socio-Umane din Craiova
- C. S. Nicolăescu-Plopșor, al Academiei Române

Roxana Deca, muzeograf/ IA/dr., expert port popular,
Secția de Etnografie, Muzeul Olteniei Craiova

Loredana-Maria Ilin-Grozoiu, cercet. șt. III, dr.,
Institutul de Cercetări Socio-Umane din Craiova
- C. S. Nicolăescu-Plopșor, al Academiei Române

Valeru Ciurea, consultant artistic,
Centrul Județean de Cultură și Artă Olt

Mihai Băileșteanu, prezentare grafică

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Celebrarea Paștelui în Oltenia : ouăle încondeiate și simbolistica

acestora / coord.: Anca Ceaușescu, Roxana Deca. - Craiova : Autograf
MJM, 2024
ISBN 978-606-709-319-3

I. Ceaușescu, Anca (coord.)

II. Deca, Roxana (coord.)

39

Expoziția este organizată în cadrul proiectului „Prezervarea patrimoniului tradițional din Oltenia. O călătorie în moștenirea culturală”, Institutul de Cercetări Socio-Umane din Craiova - C.S. Nicolăescu-Plopșor în parteneriat cu Muzeul Olteniei Craiova, Secția de Etnografie. Responsabili proiect: cercet. șt. III, dr. Anca Ceaușescu și muzeograf IA, dr. Roxana Deca. Publicație în cadrul contractului de cercetare științifică nr. 224/2024.

Editura Autograf MJM Craiova
Str. Felix Aderca, Nr.9, Bl.7, parter,
200410 - Craiova, Dolj - Tel.: 0786 035 472

www.autografmjm.ro / office@autografmjm.ro

TRADIȚIE ÎNTRU TRADIȚIE

Muzeul Olteniei Craiova deține colecții impresionan-
te, unele dintre acestea de importanță majoră, prin
vechimea și valoarea lor documentară. Dintre colecțiile etno-
grafice remarcabile, cea de artefacte religioase și cea de ouă în-
condeiate sunt printre cele mai vechi, provenite în mare parte
din colecțiile Aman și Alfred Vincenz, personalități culturale de
referință ale urbei noastre.

Celebrarea Paștelui în lumea tradițională angrena comple-
mentarității multiple, motivații profunde și finalități deosebite. În
acest context, prezentarea unui meșteșug reprezentativ pentru
satul tradițional din Oltenia, încondeiatul ouălor, se concentra-
ză pe acțiunea de simbolizare, de dăruire și de trăire întru tradi-
ție, fiind în pregnantă legătură simbolică cu prăznuirea Învierii.

Proiectul tematic gândit și pus în practică de două dintre in-
stituțiile culturale cu tradiție din Craiova oferă, în principal, o plu-
ralitate de semnificații și sensuri menite să re-creeze un topos care
să atragă și să devină un semn al identității culturale. Deschiderea
unei expoziții destinate încondeiatului ouălor în Oltenia completea-
ză, din punctul de vedere al informațiilor istorice, etnografice și do-
cumentare, tabloul referitor la unul dintre elementele de patrimoniu
cultural imaterial care s-a practicat cu continuitate în Oltenia. Ne bu-
curăm, așadar, de o colaborare inter-instituțională menită să fructifi-
ce, și prin această reuniune expozițională, elementele de patrimoniu
cultural imaterial, deopotrivă cu artefactele din patrimoniul muzeal.

Reuniunea noastră face trimitere la diversitatea și nuanțele
culturii tradiționale din provincia Olteniei, fiecare artefact sau
obiect de patrimoniu prezentat transmițând, dincolo de granițe-
le timpului, o poveste și o simbolică aparte, prin care Oltenia și
România au acumulat valori, de-a lungul vremurilor.

Dr. Florin RIDICHE,
Manager al Muzeului Olteniei Craiova

OLTENIA – VECHIE VATRĂ CULTURALĂ

Mereu regăsim motive de a fi mândri de ancestralitatea acestei regiuni, de locurile care ne-au modelat, inspirat și format ca oameni ai cetății, cum ziceau vechii antici. Trebuie remarcat că, redescoperirea tradițiilor, multe dintre ele date uitării, este de o însemnătate majoră pentru păstrarea identității noastre culturale.

Oltenia este păstrătoarea unui incomensurabil patrimoniu cultural, din care, cel imaterial este o componentă importantă. Culoarea, simbolul sunt elementele ce au marcat o bogată tradiție spirituală creatoare de procedee și tehnici strămoșești autentice. Datorită valorii culturale însemnate, unele dintre elementele aparținând patrimoniului imaterial au fost incluse în Lista Reprezentativă UNESCO, amintind aici doar câteva dintre acestea: dansul Călușului, tehnica ceramicii tradiționale de Horezu, tehnici tradiționale de realizare a scoarței și practici culturale asociate zilei de 1 Martie.

Tradiție străveche, încondeierea ouălor reprezintă nu doar o legătură imuabilă cu eternitatea, dar și un element de autenticitate a civilizației noastre, al microuniversului regăsit în mijlocul nostru, al perfecțiunii creației. Colecția prezentată acum publicului ne asigură că demersul celor două instituții craiovene, de a reuși perpetuarea către noile generații a bogatului tezaur tradițional oltean, este un fapt palpabil. Putem vorbi de existența unei adevărate amprente de identitate regională și de apartenență a oamenilor la un cadru existențial încărcat de originalitate și conștiință colectivă.

Prof. univ. dr. Cezar AVRAM
Institutul de Cercetări Socio-Umane
din Craiova - C.S. Nicolăescu-Plopșor

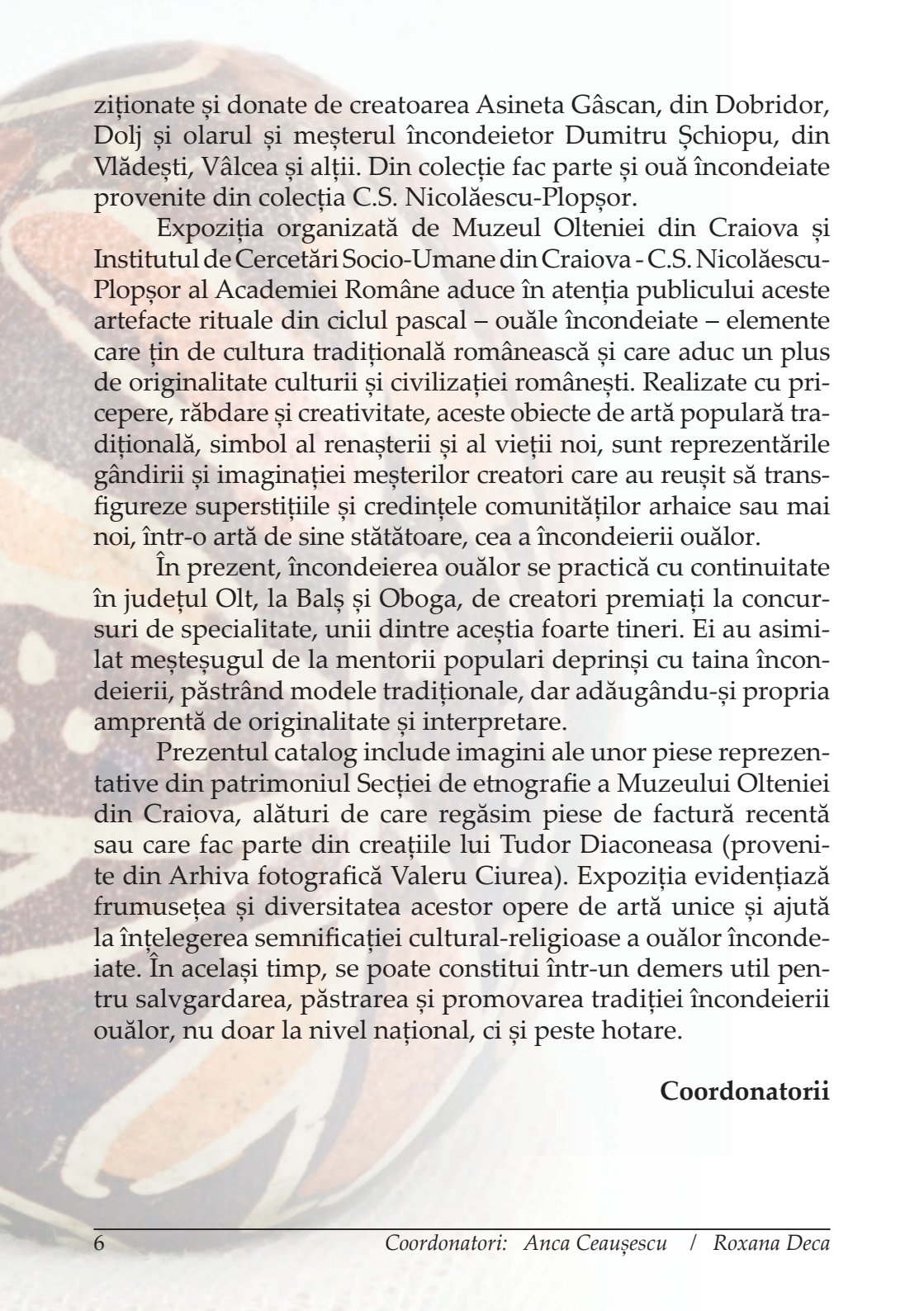
ARGUMENT

Sărbătoarea Paștelui, una dintre cele mai importante sărbători creștine, este un moment de celebrare a credinței, a iubirii și a unității în comunitate. Pentru creștini, Învierea lui Iisus reprezintă biruința luminii asupra întunericului, a vieții asupra morții și a speranței asupra deznădejdei. Este totodată o sursă de bucurie, pace și speranță pentru creștinii din întreaga lume, care își întăresc credința în prezența și puterea lui Dumnezeu în viața lor. Obiceiurile și tradițiile asociate cu Paștele variază în funcție de cultură și regiune, dar unele dintre cele mai comune practici includ: participarea la slujbe religioase, vopsitul și încondeiatul ouălor, pregătirea și consumul de mâncăruri tradiționale, precum și schimbul de ouă roșii sau cadouri între persoane dragi.

Asociat cu Sărbătoarea Pascală, *oul roșu* reprezintă un puternic simbol al Creației și Învierii, culoarea roșie simbolizând sângele Mântuitorului.

Încondeierea ouălor, meșteșug tradițional important pentru spațiul etnografic românesc, are origini străvechi, fiind practicat în numeroase culturi din întreaga lume. La români, meșteșugul a fost perfecționat, reușindu-se obținerea unor adevărate opere de artă populară datorită materialelor, tehnicii de lucru și registrului ornamental.

În colecția de ouă încondeiate a Muzeului Olteniei din Craiova există piese de o valoare etnografică remarcabilă, cuprinzând ouă încondeiate în prima jumătate a secolului XX, unele piese fiind datate 1934-1938, provenite din două importante fonduri vechi: Aman și Vincenz, care conferă acestei colecții nu numai garanția valorii artistice, dar și pe cea a vechimii. Celor două fonduri vechi ale muzeului li s-au adăugat, în 1973, colecția Mircea Găgiu, cuprinzând 76 exemplare, precum și piesele achiziționate din comuna Oboga, județul Olt, reprezentând creații ale meșterului Tudor Diaconeasa, laolaltă cu piesele achi-

ziționate și donate de creatoarea Asineta Gâscan, din Dobridor, Dolj și olarul și meșterul încondeietor Dumitru Șchiopu, din Vlădești, Vâlcea și alții. Din colecție fac parte și ouă încondeiate provenite din colecția C.S. Nicolăescu-Plopșor.

Expoziția organizată de Muzeul Olteniei din Craiova și Institutul de Cercetări Socio-Umane din Craiova - C.S. Nicolăescu-Plopșor al Academiei Române aduce în atenția publicului aceste artefacte rituale din ciclul pascal – ouăle încondeiate – elemente care țin de cultura tradițională românească și care aduc un plus de originalitate culturii și civilizației românești. Realizate cu pricepere, răbdare și creativitate, aceste obiecte de artă populară tradițională, simbol al renașterii și al vieții noi, sunt reprezentările gândirii și imaginației meșterilor creatori care au reușit să transfigureze superstițiile și credințele comunităților arhaice sau mai noi, într-o artă de sine stătătoare, cea a încondeierii ouălor.

În prezent, încondeierea ouălor se practică cu continuitate în județul Olt, la Balș și Oboga, de creatori premiați la concursuri de specialitate, unii dintre aceștia foarte tineri. Ei au asimilat meșteșugul de la mentorii populari deprinși cu taina încondeierii, păstrând modele tradiționale, dar adăugându-și propria amprentă de originalitate și interpretare.

Prezentul catalog include imagini ale unor piese reprezentative din patrimoniul Secției de etnografie a Muzeului Olteniei din Craiova, alături de care regăsim piese de factură recentă sau care fac parte din creațiile lui Tudor Diaconeasa (provenite din Arhiva fotografică Valeru Ciurea). Expoziția evidențiază frumusețea și diversitatea acestor opere de artă unice și ajută la înțelegerea semnificației cultural-religioase a ouălor încondeiate. În același timp, se poate constitui într-un demers util pentru salvagardarea, păstrarea și promovarea tradiției încondeierii ouălor, nu doar la nivel național, ci și peste hotare.

Coordonatorii

POPASURI SPIRITUALE LA SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII DOMNULUI

Sărbătoarea anuală a Învierii Domnului sau Paștele este una dintre cele mai importante sărbători ale calendarului creștin. Trecerea Domnului întru moarte și biruința asupra ei simbolizează și reprezintă pentru creștini calea spre împăcarea cu Dumnezeu și atribuirea ontologică a Învierii în Hristos pentru toți oamenii credincioși și dornici de mântuire¹. Legământul cel Nou nu mai este un legământ făcut doar cu evreii, ci cu toate popoarele care vor să primească iertarea păcatelor spre jertfa lui Iisus Hristos. De aceea, Sfântul Apostol Pavel raportează Paștile evreiești la Hristos și îndeamnă pe creștini la sărbătorirea lor într-un nou spirit: „Iată Hristos, Paștile nostru, S-a jertfit pentru noi, să prăznuim, nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al vicșugului, ci cu azimile curăției și ale adevărului”².

„Trecerea” sau schimbarea omului vechi în omul cel nou se realizează gradual și presupune împreună-lucrarea acestuia cu Dumnezeu pentru a dobândi efectele Învierii Domnului. Pregătirea omului, pentru a beneficia de roadele operei de mântuire a lui Hristos, începe cu o căință a acestuia, o reflectare asupra sinelui, a stării păcătoase în care se află. Este un fel de auto-evaluare a „eu-lui” propriu, o încercare de a înălța starea sa către autenticitatea vieții spirituale în Dumnezeu. Astfel, Postul creștin, fiind un mod de trăire duhovnicească, are o importanță deosebită în această încercare de înălțare spirituală și de refacere a relației fiecăruia cu Dumnezeu.

Sărbătoarea Paștilor începe cu *Lăsatul Postului*, care este delimitat de Sâmbăta Morților (în Oltenia este cunoscută și sub

¹Pentru detalii vezi: Loredana-Maria Ilin-Grozoiu, *Paștile-sărbătoarea înnoirii. Datini și obiceiuri de pe Valea Desnățuiului*, în „Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane «C. S. Nicolăescu-Plopșor»”, nr. VIII/2007, Craiova, Editura Aius, pp. 275-286.

²I Corinteni 5, 7-8.

numele de „moșii de piftii”) și de Sâmbăta Sântoaderului. La Lăsatul Postului de Carne au loc ritualuri ce au sarcina de a înlesni intrarea cu bine în noul interval de timp. Duminica Lăsatului Sec de Carne este ultima înainte de sărbătoarea Paștilor, când se mai pot face petreceri și se mai pot consuma alimente, supuse de acum înainte unor interdicții severe. Oamenii aspiră la statornicirea bunei-înțelegeri la nivel comunitar și familial, incluzând întreaga spiță de neam, din care fac parte, atât vii, cât și morții³.

Practicile rituale, desfășurate la *Lăsatul Secului de Paști*, menite să evidențieze înnoirea simbolică a timpului, aparțin unui fond străvechi, când începutul de an se celebra primăvara⁴. În spațiul etnografic oltenesc, Lăsatul Secului de Carne, cât și de Brânză se remarcă printr-o abundență de „ritualuri menite să faciliteze intrarea cu bine în noul interval de timp, postul răspunzând nevoii de purificare dinaintea mării sărbători”⁵. Potrivit credințelor populare, la Lăsatul Postului trebuie să se consume carne de găină și ouă. Resturile alimentare de la ospăț, inclusiv cojile de ouă sunt strânse și îngropate la rădăcina unui pom roditor, act ce are în vedere prosperarea roadelor. Actele rituale îi vizează și pe cei trecuți în Lumea de Dincolo, aceștia „sunt cinstiți cu aceleași merinde, lăsate peste noapte pe masă, în credința că acum, în timp sacru, revin pentru moment în comunitatea familială din care au plecat, dar pe care o tutează”⁶. Valențe funerare îi sunt atribuite și practicii aruncării pe o apă curgătoare a resturilor alimentare, îndeosebi a cojilor de ouă fierse rămase de la ospățul comun⁷.

În Oltenia, dar și în alte zone ale țării, ritualul *Strigatul*, desfășurat după căderea serii, este asociat focului, element cu valențe purificatoare, regeneratoare și apotropaice. Odinioară, focurile pascale erau aprinse în locuri consacrate: răscruci și terenuri înalte din hotar care facilitează apropierea de bolta cerească, loc sacru prin excelență, cu prestigiul transcendentului. Locurile unde

³Marcela Bratiloveanu-Popilian, *Obiceiuri de primăvară din Oltenia. Calendarul ortodox și practica populară*, București, Editura Constantin Matasă, 2001, pp. 95-96.

⁴ Ion Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1997, p. 168.

⁵Marcela Bratiloveanu-Popilian, *op. cit.*, p. 95.

⁶*Ibidem*, p. 97.

⁷*Ibidem*, p. 98.

se aprindeau focurile rituale respectă până în prezent prescripții îndătinat care evidențiază funcțiile cărora le-au fost destinate. Lângă foc se desfășoară ospățul comun. Textele rostite în jurul focului evidențiază valorile purificatoare ale acestui ceremonial. Cei vizați sunt tinerii aflați în prag marital: „-Mă roagă, mă roagă!/ -Cine mi te roagă?/ -Mă roagă Ion a lu Pascu/ Să-i fac leagăn de mătase,/ Să-l arunc la (cutare) în casă”.

Cercetările pe care le-am întreprins în ultimii ani în spațiul etnografic oltenesc surprind un ritual practicat în cadrul sărbătorii creștine a *Duminicii Floriilor* care promovează virtuțile salciei și îi descoperă funcțiile magice, apotropaice și fertilizatoare. *Duminica Floriilor* este cea din urmă duminică din postul Paștilor, potrivit calendarului creștin și cel dintâi dintre praznicele împăratești cu dată schimbătoare, amintind de intrarea triumfală a lui Iisus în Ierusalim înainte de Patimi⁸. Binecuvântată la liturghie și împărțită celor prezenți la slujbă, salcia va dobândi puteri magice, fiind păstrată lângă icoană și folosită în menținerea sănătății, împotriva grindinei, a trăsnetelor, a incendiilor etc. Coronițele de salcie, puse la mijloc, preîntâmpină durerile de șale, vara în timpul seceratului. Totodată, mlădițele de salcie sunt utilizate și împotriva durerilor de urechi. În acest context ritualic, salcia dobândește sens și valoare, nu mai este un simplu element, ci devine o formă de comunicare, un element ritual identificat și particularizat printr-o anumită simbolică⁹. Întruchipează triumful vieții asupra morții, renașterea și, prin extensie, recosmicizarea.

Vegetalul, cu multiplele lui disponibilități, este de nelipsit din recuzita riturilor de trecere, precum și la principalele sărbători și obiceiuri de peste an. În practicile populare legate de datele ciclului pascal, din categoria vegetalului cu valoare simbolică, face parte salcia¹⁰. Speciile vegetale, întâlnite și în alte

⁸Vezi *Matei XII*, 1-10, *Ioan XII*, 12-18.

⁹ Referitor la limbajul și funcțiile simbolului, rolul și sensul acestuia, despre relația simbol-simbolism, a se vedea: Mircea Eliade, *Imagini și simboluri*, București, Editura Humanitas, 1994; Paul Ricoeur, *Despre interpretare*, București, Editura Trei, 1998; Nikolai Berdiaev, *Simbol, mit și dogmă*, București, Editura Paideia, 2000; Loredana-Maria Ilin-Grozoiu, *Concepte, credințe și tradiții privind nemurirea sufletului și cultul morților*, Craiova, Editura Universitaria, București, Editura Pro Universitaria, 2014.

¹⁰ Vezi, pe larg: Loredana-Maria Ilin-Grozoiu, *Simbolistica ramurii verzi în practicile popula-*

sintagme rituale, exprimă valențe apotropaice, magice, oraculare, dar și fertilizatoare.

Ultima săptămână a Postului, Săptămâna Mare, se caracterizează printr-o activitate rituală cu totul deosebită. Potrivit credințelor populare, fetele și femeile leneșe care nu au terminat de tors cânepa până la Joimari sunt identificate și pedepsite de către Joimărița. Astfel, Joimărița devine un personaj justițiar, fiind necruțătoare cu fetele și femeile care nu respectă timpul stabilit de aceasta. De asemenea, sunt pedepsiți și flăcăii care până la Joimari nu au reparat gardurile sau nu au îngrijit bine animalele pe timpul iernii.

După tradiția neotestamentară, ziua de Joi a săptămânii Mari este bogată în fapte care evidențiază rolul focului și al apei: după Cina cea de Taină, Iisus spală picioarele ucenicilor¹¹, iar la focul aprins în curtea arhiereului Caiafa, Petru s-a lepădat de Iisus¹². Practicile rituale întreprinse de Joimari urmăresc instaurarea armoniei în plan familial și comunitar, vizată fiind atât Lumea de Aici, cât și Lumea de Dincolo, a cărei memorie este reînviată prin intermediul acestor focuri rituale. Deoarece, conform gândirii magice, în anumite momente de vârf ale activității cosmice, spiritele subterane se întorc pe pământ, această zi prezintă și aspecte ale cultului morților. Se crede că la Joimari, când se deschid mormintele, cerul, porțile Raiului și Iadului, spiritele morților revin pe pământ, unde rămân până la Moșii de Vară.

În Joia Mare se vopsesc ouăle. Simbol al Învierii în lumea creștină, oul apare în așezările vechilor civilizații mediteraneene, unde semnifică tot nemurirea. Bunăoară, în mormintele din Beoția, s-au descoperit statui ale lui Dionysos purtând un ou în mână¹³. Romanii ofereau ouă roșii la sărbătoarea zeului Ianus, iar la vechii perși și la ruși ouăle articulaui diverse momente ale anului¹⁴. În spațiul românesc, în sec. IV e.n., în așezarea de la Mihălășeni-Botoșani,

re legate de datele ciclului pascal, în volumul „Istoricul Dinică Ciobotea la 70 de ani” (coord. Constanțiu Dinulescu și Eugen Petrescu), Craiova, Editura Universitaria, 2017, pp. 556-564.

¹¹ Ioan 13, 14

¹² Luca 23, 55-57.

¹³ Luc Benoit, *Semne, simboluri și mituri*, București, Editura Humanitas, 1995, p. 78.

¹⁴ Marcela Bratiloveanu-Popilian, *op. cit.*, p. 160.

în paisprezece morminte de înhumație, s-au descoperit coji de ouă provenind de la găini domestice¹⁵. În aceeași perioadă, oul apare ca ofrandă în mormântul 23 al necropolei de la Lețcani-Iași¹⁶ sau în mormântul 8 din stațiunea Izvoare-Neamț¹⁷.

Potrivit atestărilor documentare, practica pascală a vopsirii și încondeierii ouălor are o vechime de aproape o jumătate de mileniu. O serie de comportamente socio-culturale au atras atenția unor călători străini aflați „în trecere” sau care au zăbovit, din diverse motive, pentru o perioadă mai mare, în spațiul românesc. Dintre aceștia, cu titlu exemplificativ, menționăm: turcul Evlia Celebi, semnala organizarea unui târg al ouălor roșii în orașul de pe Crișul Repede¹⁸, italianul Anton-Maria Del Chiaro atesta, probabil pentru întâia dată, obiceiul încondeierii ouălor cu diverse motive decorative în Țara Românească¹⁹, ofițerul suedez Erasmus Heinrich Schneider von Weismantel surprindea obiceiul sfințirii, al dăruirii ouălor roșii și al udatului ritual din Moldova²⁰.

În credința creștină, oul a fost asumat ca aliment ritual de consfințire a sărbătorii Paștelui, oul colorat roșu fiind simbol al Învierii Mântuitorului. O serie de legende fac din acesta o adevărată emblemă a sărbătorii Învierii Domnului și explică de ce

¹⁵ Octavian Liviu Șovan, *Necropola de tip Sântana de Mureș-Cernjachov de la Mihălășeni (jud. Botoșani)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2015, pp. 181-184.

¹⁶ Cătălina Bloșiu, *Necropola din secolul al IV-lea e.n., de la Lețcani (jud. Iași)*, în „Arheologia Moldovei”, VIII, București, Editura Academiei, 1975, p. 229.

¹⁷ Ion Ioniță, *Contribuții cu privire la cultura Sântana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul României*, în „Arheologia Moldovei”, IV, București, Editura Academiei Române, 1966, p. 230.

¹⁸ *Călători străini despre Țările Române*, vol. VI, partea a II-a, ediție îngrijită de M.M.Alexandrescu-Dersca Bulgaru, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976, p. 664.

¹⁹ Iată ce relatează în acest sens Anton-Maria Del Chiaro: „Jupânesele, la care merg să le facă urări de Paști cei ce sunt primiți la ele în casă, obișnuiesc să dea o basma și două ouă, ciudat încondeiate cu flori de aur. Și acest lucru se obișnuiește reciproc și între rude și prieteni”. (*Călători străini despre Țările Române*, vol. VIII, ediție îngrijită de Maria Holban, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, pp. 381-382).

²⁰ Aceste obiceiuri sunt descrise de către ofițerul suedez Erasmus Heinrich Schneider von Weismantel astfel: „Duc mai toată mâncarea lor la biserică, spre a fi sfințită. Și adesea sunt bisericile așa de pline de blide, că nici nu se poate trece din cauza lor. Și ei mai dăruiesc ouă roșii și se stropesc bine cu apă în zilele de Paști și mai fac tot felul de pozne și caraghioslăcuri. Ba chiar și aruncă, în zilele acelea, pe popii lor în apă ca aceia să se răscumpere de la ei cu un ospăț bun” (*Călători străini despre Țările Române*, vol. VIII, p. 354).

trebuie să avem ouă roșii pe masa de Paște. Cea mai răspândită este cea care spune că, pe când Hristos era răstignit, Maica Domnului, care venise să-și plângă fiul, a pus un coș cu ouă la baza crucii. Văzând că ouăle s-au înroșit de la sângele său, Isus le-a spus oamenilor: „De acum înainte și voi veți creștina și veți zugrăvi ouă în amintirea răstignirii mele, precum am făcut astăzi eu”²¹. După ce a înviat Isus, Maica Domnului a fost cea dintâi care a făcut ouă roșii și pască pe care le dăruia oamenilor, zicând, veselă: „Hristos a înviat!”. Învierea, care urmează răstignirii, exprimă legătura continuă dintre viață și moarte, asemenea naturii care renaște periodic. În acest context, oul, purtător al vieții ce urmează să se manifeste, dobândește un caracter regenerativ, purificator, devine simbol al veșniciei.

Obiceiul vopsirii ouălor încă este practicat în întreg spațiul etno-folcloric românesc, spre deosebire de alte țări europene unde acesta s-a restrâns. Specifică oului pascal este culoarea roșie, considerată în majoritatea culturilor lumii culoarea focului și a sângelui, a dragostei și a vieții, a speranței și a sacrificiului²². Dacă, la început, ouăle se vopseau cu plante în roșu și galben – culoarea Soarelui, ulterior, acestea au fost decorate cu forme și figuri, cu motive astrale, fitomorfe, zoomorfe, antropomorfe. Scenariul ritual în care sunt pregătite, dăruite sau întrebuințate conferă acestora calități pozitive cu totul remarcabile, ele fiind utilizate ca instrumente cu puteri energizante și magic-protectoare, fertilizatoare, stimulatoare și de reînnoire.

Ultima vineri din Postul Mare este numită *Vinerea Mare*, *Vinerea Patimilor*, *Vinerea Paștilor*, *Vinerea Neagră* sau *Vinerea Seacă*. Potrivit tradiției creștine, este ziua în care Iisus a fost răstignit și a murit pe cruce pentru răscumpărarea neamului omenesc de sub jugul păcatului strămoșesc. Prohodul reproduce patimile, moartea și îngroparea Mântuitorului. Din Sfântul Altar se scoate Sfântul Epitaf în mijlocul Bisericii, pe o masă. Sfântul Epitaf este împodobit cu flori. Credincioșii îngenunchează și se roagă în fața a ceea ce reprezintă, simbolic, trupul Mântuitorului.

²¹ Artur Gorovei, *Ouăle de Paști*, București, 1937, p. 22.

²² Ivan Evseev, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Timișoara, Editura Amarcord, 1994, p. 157.

Sfântul Epitaf e purtat de către preot în jurul Sfintei Biserici și toți credincioșii îl urmează cu lumânări aprinse.

În cadrul sărbătorii Învierii Domnului este prezentă și jertfirea *mielului* pascal, un arhetip mult mai vechi, preluat și de creștinism, păstrând semnificația de întruchipare a naturii înnoite și a biruinței vieții asupra morții. Pentru creștini, mielul este unul dintre simbolurile fundamentale ale Domnului Isus Hristos care se jertfește pentru mântuirea neamului omenesc. Nu de puține ori, în Sfintele Scripturi, Isus Hristos este definit ca fiind „Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii”. Ba chiar, El își pregătește discipolii pentru imensa lor misiune apostolică, considerându-i „ca pe niște miei în mijlocul lupilor”.

Jertfirea și consumarea mielului la sărbătorile pascale „se definește ca un gest de consacrare obligatoriu echivalent cu taina euharistiei”²³. Tradiția consumului de carne de miel merge concomitent cu o suită de prescripții și interdicții, de la a se oferi după „dezlegarea” dată de preot, având prioritate „cei adormiți” și, abia, ulterior, cei așezați la masa pascală, până la grija de a nu se pierde nimic prin risipire, cu scopul de păstrare a sporului casei.

În ziua premergătoare sărbătorii, în Sâmbăta Mare, există câteva tradiții culinare, respectate de comunitate: se prepară drobul, stufatul și friptura de miel, se prepară cozonacul și pasca umplută cu brânză. Seara, se pregătesc coșurile cu bucate care vor fi sfințite la Biserică, duminică, în ziua de Paști.

Credincioșii, la miezul nopții, pornesc spre Biserică, pentru a participa la oficierea religioasă a slujbei Sfintei Învieri. Preotul iese din Sfântul Altar pe solee, cu lumânarea aprinsă de la candelă de deasupra Sfintei Mese, rostind: *Veniți de luați lumină!* Este Lumina Sfântă, a Învierii vieții duhovnicești, a noului început instituit de marea taină a lui Hristos. Primirea Luminii semnifică biruința lui Hristos asupra întunericului și a morții, asupra păcatului și a răutății diavolului. După ce iau Lumina, credincioșii merg în cimitir, la mormintele unde își are fiecare îngropați morții, aprind lumânări și dau de pomană ouă roșii și cozonac.

Paștile-simbol alimentar pascal, care se dăruiește creștinilor

²³ Narcisa Știucă, *Spirala sărbătorilor. Rosturi, tâlcuri și deslușiri*, Sibiu, Astra Museum, 2014, p. 165.

În noaptea de Înviere, preparat din aluat dospit, este asimilat anaferei de la liturghiile din timpul anului. Grupul feminin care prepară paștile respectă anumite interdicții și prescripții. Prepararea paștilor sau a anaferei sfinte este considerată, de către aceste femei, o îndatorire sfântă și, totodată, o jertfă, o modalitate prin care li se iartă păcatele mai lesne. După sfințirea paștilor pregătite de femei, preotul le stropește în altar cu vin și le împarte apoi credincioșilor.

Membrii familiei, împreună cu cei apropiați lor, iau parte la ospățul pascal, comun, prin care fiecare își arată bucuria, dragostea și respectul față de ceilalți. La masă se ciocnesc ouă roșii, se consumă, în general, alimente care au fost interzise în perioada Postului. În sânul familiei domnește liniștea, pacea, împăcarea și, mai ales, prețuirea față de evenimentul Învierii Domnului.

În prima zi de Paști, pe alocuri și în cea de-a doua și a treia, se organizează hore la care participă întreaga colectivitate sătească. Membrii obștei, îmbrăcați de sărbătoare, unii dintre ei purtând costume populare, se prind în jocul horelor cântate de fanfara satului. Tot în aceste zile au loc și horele de pomană, ceremonialul care vizează pe cei trecuți Dincolo, mai ales pe tinerii necăsătoriți. Familia celui decedat împarte în timpul horei ouă roșii, prăjituri, băutură, batiste și prosoape.

Învierea Domnului este evenimentul central care face legătura dintre lumea cea veche, a omului căzut în păcatul nesupunerii și al morții și, lumea cea nouă, instituită de Mântuitorul Hristos, prin care omul cel vechi este ridicat la bucuria trăirii autentice întru fericirea Împărăției lui Dumnezeu.

Loredana-Maria ILIN-GROZOIU
Anca CEAUȘESCU

ÎNCONDEIEREA OUĂLOR ÎN OLTENIA. COLECȚIA DE OUĂ ÎNCONDEIATE DIN PATRIMONIUL MUZEULUI OLTENIEI CRAIOVA

Încondeiatul ouălor se înscrie în contextul sărbătorilor pascale, o perioadă extrem de încărcată de semnificații spirituale, care antrena un cortegiu de ritualuri și credințe, precum strigarea peste sat, roțile de foc, spălatul ritual al vaselor cu leșie, iertăciunile și împăcările tuturor etc. Meșteșug tradițional important pentru spațiul etnografic oltenesc, încondeierea ouălor a mizat întotdeauna pe definirea unui simbolism și a unei ornamentici, în relație directă cu modelele simbolice, mai vechi sau mai noi. În acest context, tehnicile încondeierii erau cât se poate de importante. Oul apare ca simbol arhaic al începuturilor tuturor lucrurilor, al originii, al regenerării și permanenței vieții.

Oul semnifică un principiu generator și fecund, de aceea el este prezent în sărbătorile de reînnoire a naturii, de primăvară, în riturile fertilității și în cele de trecere. Întâlnit în sărbătorile primăverii din perioada pre-creștină, oul roșu a fost acceptat de creștini în concordanță cu sărbătoarea Învierii Domnului nostru Isus Hristos, ajungându-se la credința că oul roșu simbolizează sângele Mântuitorului.

În credințele românești, oul roșu capătă valențe apotropaiice, de protecție împotriva bolilor, răutăților. Ouăle roșii păzesc casa de farmece, casa în care sunt ouă roșii de Paști e ferită de duhurile cele rele și uneltiri diavolești. Oul încondeiat, denumit și „ou muncit”, semnifică patimile Mântuitorului și se dăruia ca amuletă, existând credința că acela care poartă ou roșu la el de la Paști până la Ispas (Înălțare, la 6 săptămâni de la Paști) este ferit de toate relele.

Oul capătă astfel și valențe magice, fie că e purtat în sân, pentru a feri de rele și deochi pe cel care îl are, ori că se pune

sub perna fetelor nemăritate în noaptea Învierii pentru ca ele să se mărite mai repede. Ouăle roșii se foloseau și la descânțece, acestea considerându-se ca fiind panaceu pentru diferite afecțiuni, precum: durerile de ochi, de membre, împotriva anemiei etc.

Ca simboluri ale fertilității, ele se regăsesc în ceremoniile de la culesul și semănatul roadelor câmpului. În ceremonialul nupțial, mirele și mireasa, după ce se întorc de la nuntă, se așază la masă și trebuie să mănânce un ou. Oul are valențe sacre nu numai în forma sa de ou vopsit de Paști, ci și de ou obișnuit, de consum. Dovezi care să susțină această ipoteză sunt o serie de credințe și obiceiuri: de pildă, este interzis furtul ouălor, considerându-se un mare păcat, pedepsit de divinitate cu nerodirea, timp de 7 ani, a pământurilor. Nu era bine să se ia de acasă ouă și mere când se pleca la drum, deoarece acestea desemnau fecunditatea și fertilitatea și însemna că pleacă de la gospodărie bunul mers. Ouăle se foloseau și în scopuri magico-vindecătoare.

Pentru vopsire și încondeiere, ouăle se spălau, se curățau, se fierbeau apoi se încondeiau cu ceara, cu ajutorul condeielor care aveau diferite denumiri, cea mai cunoscută în zonă fiind chișița. Culorile folosite erau obținute din plante precum: arinul, prunul, nucul, socul, corn, mesteacăn, gălbenea, mălin, leuștean, mac etc. Ca stabilizatori de culoare se foloseau piatra vânăță, sare amara sau calaican sau sulfat feros.

Cele mai vechi ornamente realizate pe coaja ouălor au fost în conformitate cu principiile generale ale artei populare. Motivele ornamentale sunt geometrice, fitomorfe, zoomorfe, antropomorfe, motive skeomorfe (unelte de lucru), religioase, elemente din natura și din cosmos.

Ornamentica ouălor încondeiate, cromatică și regulile de dispunere a motivelor relevă faptul că, în ciuda aparentei diversități de la zonă la zonă și chiar de la creator la creator, există o mare unitate a fondului principal de motive, dovadă a vechimii lor, fapt ilustrat și de preponderența ornamentelor inspirate de ocupațiile de bază ale țăranilor.

Motivul „*coada păunului*” este întâlnit în special pe ouăle încondeiate de la Oboga, Olt. Motivul se pare că a fost preluat

de pe ceramică la început de sec. XX, fiind redat și pe ouăle încondeiate, existând discuții în legătură cu migrarea acestui motiv de pe ceramică pe ouă sau invers. În tot cazul, simbolul este de tradiție bizantină și semnifică strălucirea solară, frumusețea deplină, dar și mândria care depășește măsura. A te împăuna este echivalentul verbului a te lăuda, a te făli, a te mândri. Așa îl definesc și textele folclorice autohtone.

Motivul „*acvilei*” este unul dintre cele mai interesante moduri de stilizare și receptare a unui motiv cultural românesc, deoarece este, în fond, un simbol heraldic. Întâlnim acest motiv, al acvilei, vulturului, corbului, pe stemele Țării Românești, încă din vremea lui Neagoe Basarab, adică începutul secolului al XVI-lea.

Motivele *stea*, *brâu*, *vârtej* sunt predominant stilizate, cu unele diferențe de la zonă la zonă. Ele sunt motive preluate din diferite alte categorii ale artei populare, cum ar fi: portul popular, covoare, țesături de interior și chiar ceramică. Aceste simboluri vizează, în fapt, apotropaicul și magicul.

Simbolul *calea rătăcită* apare adesea în Oltenia și are trimiteri către perioada precreștină, semnificând unicitatea vieții și a morții, a neputinței de a reveni de la o stare la alta. Are legătură cu ideea de moarte și de viață după moarte, drept pentru care îl regăsim în practica înmormântării, dar pe ou apare în ideea de moarte și Înviere a lui Iisus. Semnifică legătura dintre viață pe pământ și spațiul extra-mundan.

Cocoșul apare ca motiv ornamental nu doar pe ouăle încondeiate, dar și pe ceramica oltenească, cu precădere pe ceramica de Horezu, Vâlcea, precum și pe chilimurile oltenești. Acest motiv apare pe oul încondeiat mai ales la Oboga, Olt. Cocoșul trimite la legătura dintre diurn și nocturn, însă apare și ca simbol creștin, fiind menționat de către Iisus în dialogul pe care îl are cu Sf. Petru, chiar înainte de a fi ridicat de către gărzile romane și răstignit.

Motivele *fierul plugului*, *vârtelnița*, *fusul*, *dinții fierăstrăului* sunt skeomorfe, adică se referă la uneltele agricole și casnice.

Motivele *fluture*, *libelula*, *rac*, *coarnele berbecului* sunt motive mai des întâlnite pe ouăle din Bucovina și mai figurativ reprezentate de ouăle încondeiate din Oltenia.

Frunza de stejar este simbolul trăinicieii.

Crucea și steaua, care face trimitere tot la cruce, sunt simboluri creștine, a căror prezență pe oul încondeiat este firească în contextul pascal.

Simbolul *aripi* apare ca o contopire între aripile îngerului și cruce, așa cum apare și în iconografia bizantină, dar și în ritualurile funerare din Oltenia, întâlnit pe crucile de la trecători, mai ales în Gorj, sau pe cele din afara cimitirelor, în exteriorul gardului.

Meșteșugul încondeierii ouălor dispare din regiunea Doljului o dată cu ultima „dantelăreasă” a încondeierii ouălor din Oltenia, Asineta Gâscan, cea care cu bucurie ne împărtășea tainele meșteșugului deprins de dumneai din satul natal, Dobridor- Dolj. Gîngașă și plină de profunzime, Asineta Gâscan ne-a onorat ani la rând cu prezența, mai ales în preajma celebrării Paștelui, când se făcea auzită de grămada de copii dornici să învețe să țină condeiul cu ceară în mână și să deseneze forme pe ouă. Nu doar o continuatoare a modelelor deprinse din copilărie, ci și o desenatoare de excepție, a creat modele noi, iar ouăle „împistrite” de Asineta Gâscan au ajuns să fie cunoscute până la capătul lumii, inclusiv în America. Cercetătorii meșteșugului încondeiatului ouălor în zonă, precum C.S.Nicolăescu-Plopșor, au editat cărți în care meșteșugul dobridorean era pus la loc de mare cinste (de pildă, „Oua încondate din Jud. Dolj”, ediție îngrijită de C.S.Nicolăescu-Plopșor, 1927, având ca modele creațiile Asinetei Guță, bunica Asinetei Gâscan). Astăzi, prieteni dragi ai creatoarei populare, dar și Muzeul Olteniei Craiova, sunt cei care expun frumusețea și autenticitatea tradiției încondeiatului dobridorean.

Răbdarea, migala și talentul încondeietorilor din Oltenia se pot admira astăzi vizitând expozițiile de la Casa Băniei. Colecția de ouă încondate este bogată și cuprinde piese care datează de la începutul secolului XX până în 2013. Acestea, fie au fost donate de Asineta Gâscan, fie au fost achiziționate cu prilejul diferitelor manifestări culturale, târguri ale meșterilor populari etc., de la alți cunoscuți meșteri încondeietori olteni, de pildă Tudor și Marin Diaconeasa, de la Oboga – Olt. De la acești făuritori de frumos au rămas detalii legate de meșteșugul încondeierii ouălor și

de semnificațiile simbolurilor folosite pentru decorarea acestora. Astfel, nu oricine încondeia, nu oricum și nu oricând.

Încondeierea ouălor se întâmpla ritualic, în Vinerea Săptămânii Patimilor. În unele sate ale Olteniei, încondeierea se făcea și în Joia Mare. Pentru a obține calitate, încondeietorul trebuia să își pregătească suporturile. Nu puteau fi „scrise” decât ouăle albe, care fuseseră deja curățate și degresate prin spălare cu săpun sau prin cufundare în zeamă de varză sau soluție de oțet. Încondeierea se făcea cu condeiu, unealtă ad-hoc asemănătoare tocului de scris cu cerneală. Condeiele se bazau, în special în „scriere” sau în „împistrire”, pe un tub foarte subțire din tablă de aramă sau, uneori, din argint. Informațiile de la Oboga ne transmit că meșterul Marin Diaconeasa, care era, mai ales, ceramist, și care i-a transmis meșteșugul lui Tudor Diaconeasa, fiul său, își confecționa condeiele din folie subțire de argint. Condeiele, în funcție de ornamentare, aveau diferite dimensiuni de trasare.

După spălare, urma prima operație a decorării: împărțirea spațiului în suprafețe motivice. Cele mai frecvente decorări sunt făcute pe suprafețe longitudinale. Decorarea propriu-zisă, cel puțin la Oboga, se făcea în trei etape, în funcție de culori. Se pornea de la culorile deschise, pale, cu care erau acoperite spațiile motivice. Aceste spații erau acoperite ulterior cu ceară. Urmau apoi, în alte două etape, celelalte motive în culori mai intense, ultima fiind negrul sau brunul. Fixarea culorii se făcea cu calaican, cu zeamă de varză sau oțet. Culorile până prin anii '60 se obțineau natural. Negrul se obținea din fiertură de arin, galbenul cel mai intens din coajă de măr sau din rădăcină de gălbenele, iar roșul din petale de mac. Pentru colorare se mai foloseau frunzele de nuc și foile de ceapă. În prezent, sunt întrebuințate și vopsele chimice. Decorul general al oului se obținea prin îndepărtarea, la cald, a cerii. Printre motivele decorative folosite în Oltenia, regăsim: coada păunului, acvila, astrale (stea, vârtej), brâu, calea rătăcită, cocoșul, colț de lup, skeomorfe (fierul plugului), fluture, libelulă, rac, coarnele berbecului, laba găștei, frunza de stejar, crucea, vârtelnița etc.

Roxana DECA

DESPRE MEȘTEȘUGUL ÎNCONDEIERII OUĂLOR ÎN OLT

Pe Valea Oltețului, la Călui, la Oboga, la Corbeni (Balș) se încondeiau și încă se mai încondeiază ouă. Cel mai cunoscut meșter popular încondeietor de ouă a fost Tudor Diaconeasa, de la Oboga. „Eu m-am născut în 1926, pe 19 decembrie. Pe tatăl meu îl chema Constantin Diaconeasa și a fost olar vestit. Și bunicul meu, Marin Diaconeasa, a fost olar. Amândoi au încondeiat și ouă”.

Meșterul popular Tudor Diaconeasa a încondeiat ouă timp de șaptezeci și cinci de ani, într-un fel unic în România, păstrând nealterate modelele pe care le-a preluat de la tatăl său, Constantin Diaconeasa: heruvimul, pânda de păianjen, cocoșul, fierul plugului, frunza de jugastru, peștele, calea rătăcită, mărgăritarul, coada de păun, vulturul.

Pe Valea Oltețului, Paștele venea cu cele rânduite, printre care și încondeierea ouălor. Pornită din Oboga, extinsă acum la Călui, la Balș și Morunglav, arta încondeierii ouălor preluată de Tudor Diaconeasa de la tatăl și de la bunicul său, continuă prin mâinile unor tineri aproape la fel de dăruți ca și cel de la care au învățat nu numai cum să deseneze cu condei și ceară încălzită modelele lui nea Tudor, ci și taina pregătirii vopselurilor naturale, făcute din coajă de la diverși copaci sau din diverse flori sau plante. „Eu nu am urmat olăria pentru că tata nu a vrut ca să învăț. Îmi zicea că este prea grea și migăloasă, că trebuie să stai toată ziua să dai cu pământul pe târcol. A fost și un fel de delăsare din partea mea, că nu mi-a plăcut să stau cu fleciul pe mâini. Am încercat, dar nu pot să spun că eu știu să fac oale sau ceramică din asta de-a noastră. Așa că eu am moștenit de la tata și de la bunicu’ doar îndeletnicirea asta: încondeiatul de ouă. Așa m-am pomenit eu cu încondeiatul din familie. Cam de pe la 8 ani am început să mă joc, iar pe la 14 ani îl imitam bine

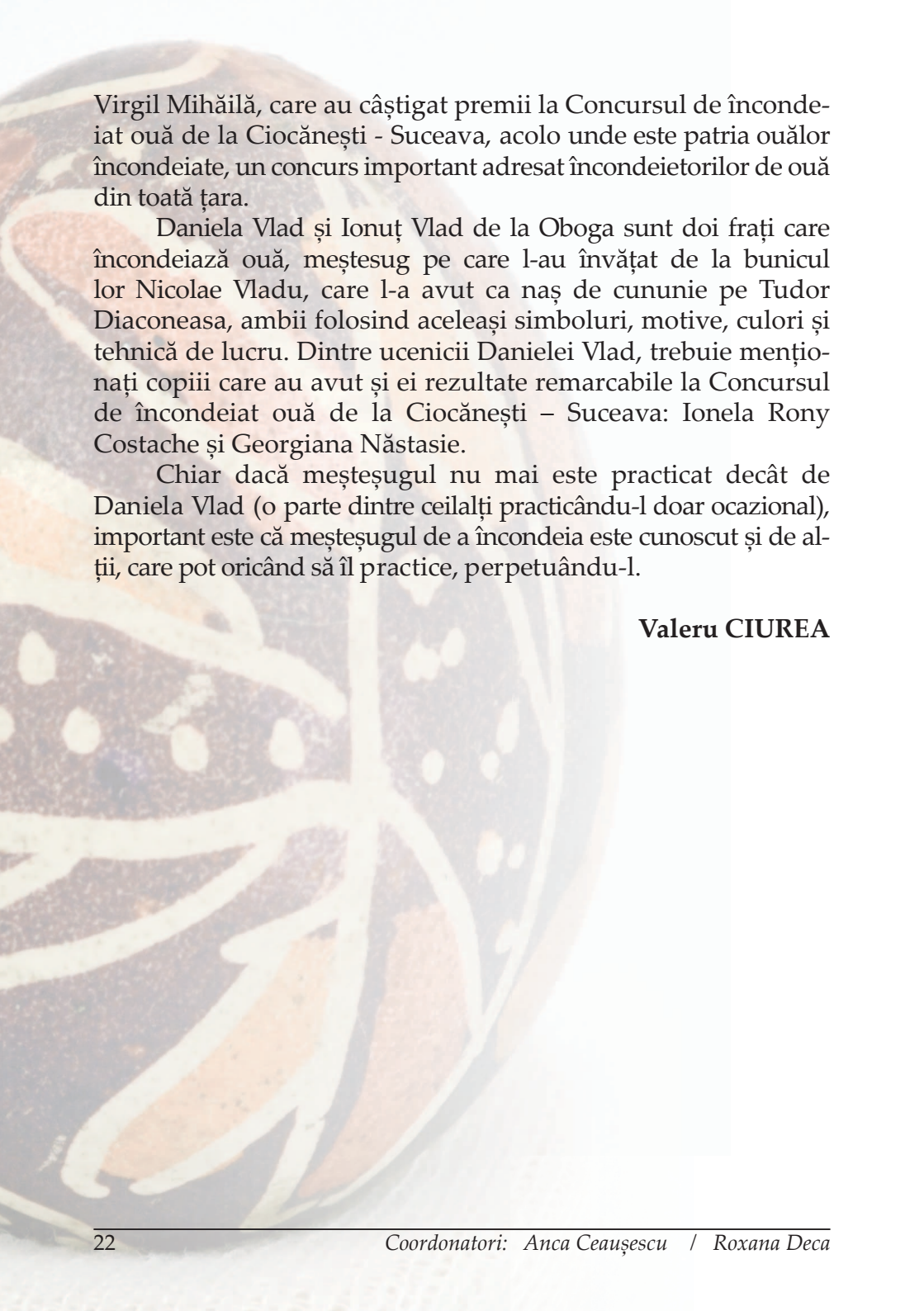
pe tata, care nu mai putea să lucreze”, după cum a mărturisit meșterul popular.

Tudor Diaconeasa spunea că marșea, după Paște, când era hramul bisericii de la Oboga, tatăl său ducea la biserică și împărțea ouă încondeiate. „Sunt și acum oameni în sat care au ouă încondeiate de tata în urmă cu zeci de ani. Și eu, după ce m-am căsătorit, vreo doi-trei ani, patru, încondeiam ouă pe care le duceam la biserică să fie sfințite și le dădeam de pomană”. Meșterul popular a susținut întotdeauna că modelele întâlnite pe ceramica de Oboga au coborât de pe ouăle încondeiate: „Și bunicul și tata mi-au spus că aici, în Oboga noastră, oalele și taierele erau simple, nu aveau modelele de acum pe ele. Este clar atunci că prima dată s-au încondeiat ouăle și apoi ceramica. Că și modelele de pe ceramică sunt într-un fel tot încondeiate, numai că în loc de condei se folosește cornul de vită cu diferite vopsele”.

Tudor Diaconeasa nu vindea ouă încondeiate sau, dacă o făcea, acest lucru se întâmpla foarte rar, atunci când i se dădea vreo comandă. Îi plăcea în schimb să dăruiască. Spunea că în felul acesta, ouăle cu model de Oboga ajung să reprezinte ceva și sunt cunoscute în toată lumea. Ouăle încondeiate de mâna lui îi purtau semnătura, fie numele întreg fie numai un simplu T.D. caligrafiat frumos.

Chiar dacă prin curtea sa au trecut zeci de specialiști și sute de vizitatori curioși sau echipe de televiziune și jurnaliști, singura recunoaștere pentru Tudor Diaconeasa, atât cât a fost în viață, a venit de la Muzeul Astra din Sibiu, care l-a declarat *membru al Academiei Artelor Tradiționale*.

Învățătorul Petre Ciobanu de la Căluș, a fost și el atras de frumusețea ouălor încondeiate și de meșteșugul de a încondeia. A învățat tainele de la meșterul Tudor Diaconeasa, de la Oboga de Sus, care se învecina cu Călușul. Ulterior, dorind ca meșteșugul încondeierii ouălor să fie practicat pe scară mai largă, a apelat la ajutorul meșterului Tudor Diaconeasa și a creat la Căluș o adevărată școală de încondeiat ouă, de un nivel artistic deosebit, dovadă stând rezultatele obținute de elevii lor, Costinel Beșteanu, Cristian Nicolăescu, Sorina Dobre și Teodor

Virgil Mihăilă, care au câștigat premii la Concursul de încondeiat ouă de la Ciocănești - Suceava, acolo unde este patria ouălor încondeiate, un concurs important adresat încondeietorilor de ouă din toată țara.

Daniela Vlad și Ionuț Vlad de la Oboga sunt doi frați care încondeiază ouă, meștesug pe care l-au învățat de la bunicul lor Nicolae Vladu, care l-a avut ca naș de cununie pe Tudor Diaconeasa, ambii folosind aceleași simboluri, motive, culori și tehnică de lucru. Dintre ucenicii Danielei Vlad, trebuie menționați copiii care au avut și ei rezultate remarcabile la Concursul de încondeiat ouă de la Ciocănești – Suceava: Ionela Rony Costache și Georgiana Năstasie.

Chiar dacă meșteșugul nu mai este practicat decât de Daniela Vlad (o parte dintre ceilalți practicându-l doar ocazional), important este că meșteșugul de a încondeia este cunoscut și de alții, care pot oricând să îl practice, perpetuându-l.

Valeru CIUREA

*Ouă încondeiate
din Oltenia*

Ou ornamentat cu reprezentare stilizată a fluturelui, donație Gagiu Mircea, 1967, Logrești, Gorj. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu motiv vegetal stilizat, „spicul grâului”, donație Gagiu Mircea, 1967, Logrești, Gorj. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu motivul fluture cu aripi desfăcute, stilizare, achiziție Gagiu Mircea, 1967, Logrești, Gorj. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu motiv zoomorf, coadă de păun, Oboga, Olt, provine din Fondul Vechi, prin transfer, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu patru registre simetrice. Oul a fost realizat de către Tudor Diaconeasa sau Constantin Diaconeasa, tatăl meșterului, olar și meșter încondeietor, în egală măsură. Calitatea artistică a oului încondeiat este conferită de maniera în care se respectă regulile simetriei, repetiției și alternanței, Fond Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou cu motive vegetale stilizate, Oboga, Olt, provine prin transfer, din Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ouă încondeiate de la Oboga, ½ sec. XX.
Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu floare de mărgăritar, motiv specific Obogăi. Oul a fost realizat de către Constantin Diaconeasa, olar și meșter încondeietor, în egală măsură, în perioada interbelică. Provine prin transfer, din Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou cu motiv vegetal stilizat și dantelărie desenată, autor Asineta Gâscan, Dobridor, Dolj, inscripționat 2000, donație. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu motivul coadă de păun, Oboga, Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu motivul fluture, Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ouă din Oboga, pe laterale, provenite din Fondul Vechi. Pe verticală, central, ouă din colecția Asineta Gâscan, Dobridor, Dolj, motiv acvilă; inscripție anul 1954. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou ornamentat cu
motivul
fluture, do-
nație Gagiu
Mircea,
1967,
Logrești,
Gorj.
Colecția
Muzeului
Olteniei
Craiova.

Ou cu motiv floral, trandafiri,
proveniență Fond Vechi, 1952.
Meșter încondeietor, Tudor
Diaconeasa.
Colecția Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou cu motive vegetale, flori cu cârlige, puncte, proveniență Fond Vechi, 1952. Meșter în-condeietor, Tudor Diaconeasa. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou cu motive florale stilizate, individuale, de o parte și de alta a unui brâu liniar care împarte suprafața oului în două jumătăți (puncte/pui pe margini). Fond negru (din coajă de arin), flori cu galben și roșu (coajă de măr și petale de flori de mac). Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat motive vegetale: frunză de viță de vie și floare stilizată, provine din fondul vechi al muzeului, din colecțiile Aman și Vincenz. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, fond negru, motiv decorativ avimorf: cocosul. Motivul decorativ este specific ornamentelor de la Oboga, Olt, cocoșul este întâlnit și pe ceramica de Oboga. Fondul Vechi, 1952. Tudor Diaconeasa, datat 22 mai 1993. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou cu flori stilizate dispuse în patru registre, Oboga, Olt, provenit prin transfer din Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, fond negru, motiv vegetal stilizat (floare cu pui/puncte). Oul a fost realizat de către Tudor Diaconeasa sau Constantin Diaconeasa, tatăl meșterului, olar și meșter încondeietor, în egală măsură. Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat de Tudor
Diaconeasa, inscripționat
cu numele autorului, re-
prezentare heruvim în
zbor, proveniență
Fond Vechi, 1952.
Colecția Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou încondeiat sau scris
cu motive florale stilizate,
Oboga, Fondul Vechi, 1952.
Colecția Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou cu motivul coadă de
păun, provine din Oboga,
meșter încondeietor
Constantin Diaconeasa,
Fond Vechi, 1952. Colecția
Muzeului Olteniei Craiova.

Ou cu motivul vultur,
încondeiat de Constantin
Diaconeasa, provenit
din Fondul Vechi, 1952.
Colecția Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou încondeiat, cu două șiruri de mărgăritare, motiv
floral, Oboga, Olt.
Fondul Vechi, 1952.
Colecția Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou încondeiat, motive florale dispuse în registre / chenare liniare, puncte și cârlige. Fond Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, motivul coadă de păun, Oboga, Daniela Vlad, elevă premiată la festivaluri pentru meșteșugul încondeiatului, Oboga, Olt. Arhiva fotografică Valeriu Ciurea.

Ouă încondeiate, Oboga, Olt, realizator Constantin Beșteanu, elev premiat al acestui meșteșug. Motive decorative clasice, specifice încondeiatului din zonă. Arhiva fotografică Valeriu Ciurea.

Arhiva foto Valeru Ciurea

Ouă încondeiate de meșterul Tudor Diaconeasa, cu motive decorative clasice: cârligul ciobanului, calea rătăcită, motive vegetale, motive scheomorfe, motive avimorfe și simbolice. Oboga, Olt. Arhiva fotografică Valeru Ciurea.

Arhiva foto Valeru Ciurea

Tudor Diaconeasa,
Oboga, județul Olt
(n.1926 - d. 2011).
Arhiva fotografică
Valeru Ciurea.

Ou încondeiat din Oboga,
Olt. Motiv vegetal. Fond
Vechi, 1952
Colecția Muzeului
Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, motiv
frunză de stejar, în patru
registre, Oboga.
Fond Vechi, 1952. Colecția
Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou încondeiat, floare cu
cârlige, donație Gagiu
Mircea, 1967, Logrești,
Gorj.
Colecția Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou cu motivul lalelei stili-
zate, patru registre, Oboga,
Olt. Fondul Vechi, 1952.
Colecția Muzeului Olteniei
Craiova.

Ou încondeiat, motive simbolice, cruce cu cârlige, motive geometrice (romburi, puncte, chenar), donație Gagiu Mircea, 1967, Logrești, Gorj. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, registre cu puncte și linii, format floral, donație Gagiu Mircea, 1967, Logrești, Gorj. Colecția Muzeului Olteniei Craiova

Ouă încondeiate, motive geometrizate, triunghiuri și flori stilizate, Fondul Vechi, 1952.
Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ouă încondeiate, motive florale stilizate, ghiocel. Fondul Vechi, 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ouă încondeiate de Tudor Diaconeasa din Oboga, Olt. Motive specifice zonei etnografice: cocoșul de Oboga, calea șerpuită/rătăcită, lăcrămioare, nume inșcripții datări. Sec.XX. Arhiva fotografică Valeru Ciurea.

Motive fitomorfe, frunza de stejar pe primul și motiv simbolic, stelat, pe cel de-al doilea ou. Ambele provin din Fondul Vechi, transfer 1952. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

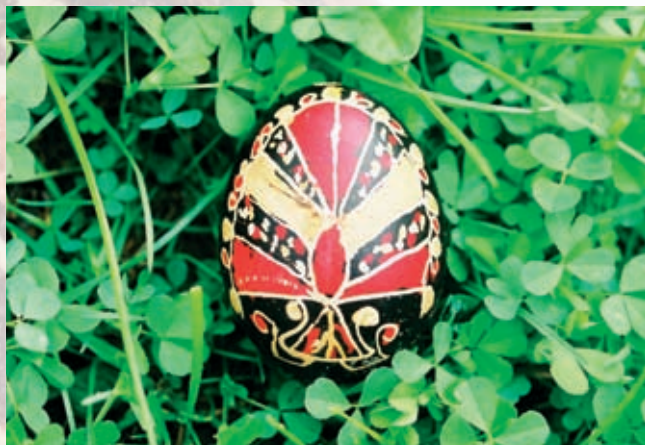
Ouă încondeiate, cu motive florale stilizate, frunza de stejar, vița de vie, narcise, flori de câmp, provenite din toată Oltenia, Fond Vechi. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat de Tudor
Diaconeasa din
Oboga, Olt.
Motiv simbolic
creștin, peștele.
½ sec. XX.
Arhiva foto-
grafică Valeru
Ciurea.

Ou încondeiat de Tudor
Diaconeasa din
Oboga, Olt.
Motiv sasadă și
cruce cu cârlige,
patru registre
cromatice.
½ sec. XX.
Arhiva foto-
grafică Valeru
Ciurea.

Ou încondeiat de Tudor Diaconeasa din Oboga, Olt. Motiv coada păunului. ½ sec. XX. Arhiva fotografică Valeru Ciurea.

Ou încondeiat de Tudor Diaconeasa din Oboga, Olt. Motiv vulturul, motiv avimorf. ½ sec. XX. Arhiva fotografică Valeru Ciurea.

Ou încondeiat de Tudor Diaconeasa din Oboga, Olt. Motiv cocoșul de Oboga, motiv preluat de pe vase ceramice. Motiv simbolic, creștin. ½ sec. XX. Arhiva fotografică Valeru Ciurea

Condeiful lui Tudor Diaconeasa, meșter încondeietor din Oboga, Olt. Arhiva fotografică Valeru Ciurea.

Arhiva foto Valeru Ciurea

Ouă încondeiate de meșterul Tudor Diaconeasa, Oboga, Olt, sec. XX.
Arhiva fotografică Valeriu Ciurea.

Ouă încondeiate de meșterul Petre Ciobanu, Oboga, Olt.
Arhiva fotografică Valeriu Ciurea.

Ouă din colecția Găgiu Mircea, 1967, Logrești, Gorj.
Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat cu motiv vegetal stilizat, Colecția Mircea Gagi, 1975. Patrimoniul Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, motiv simbolic, calea rătăcită, patru registre. Fondul Vechi, Vincenz și Aman. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, patru registre, motiv simbolic, cruce cu cârlige, fond negru, decor portocaliu-alb. Oboga, Olt. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, motive vegetale, ceară pe fond natural, Vâlcea. Fondul Vechi, 1952.

Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, motiv floral, fond roșu. Colecția Găgiu Mircea, patrimoniul Muzeului Olteniei Craiova.

Ou încondeiat, motiv geometric, brâu geometrizat, motive florale stilizate, Fondul Vechi, 1952, transfer Aman și Vincenz. Patrimoniul Muzeului Olteniei Craiova.

Ouă încondeiate din fondurile vechi Aman și Vincenz ale Muzeului Olteniei, precum și ouă din colecția Mircea Găgiu, piese achiziționate din Oboga-Olt și din Dobridor – Dolj. Motive florale, avimorfe și geometrice, unele inscripționate, dateate. Colecția Muzeului Olteniei Craiova.

CUPRINS

Tradiție întru tradiție.....	3
Oltenia – veche vatră culturală.....	4
Argument.....	5
Popasuri spirituale la sărbătoarea Învierii Domnului.....	7
Încondeierea ouălor în Oltenia. Colecția de ouă încondeiate din patrimoniul Muzeului Olteniei Craiova.....	15
Despre meșteșugul încondeierii ouălor în Olt.....	20
Ouă încondeiate din Oltenia	23

Tiparul executat la Imprimeria Editurii MJM

Str. Felix Aderca, Bl.7, parter, 200410-Craiova, Telefon: 0786 035 472

e-mail: redactia@edituramjm.ro; www.edituramjm.ro;